

๑

ธัมมจักกัปปวัตตนสูตร

ธัมมจักกัปปวัตตนสูตร ปฐมเทศนาที่พระพุทธองค์
ตรัสสอนปัญจวัคคีย์ ที่ป่าอิสิปตนมฤคทายวัน กล่าวถึง
ทางสุดโต่ง ๒ ทาง ที่ไม่เป็นไปเพื่อมรรคผลนิพพาน และ
วิธีปฏิบัติที่นำเราให้เข้าถึงพระรัตนตรัยภายใน อันเป็นทาง
หลุดพ้นจากกิเลสอาสวะ เป็นหนทางไปสู่อายตนิพพาน

ทางสุดโต่ง ๒ ทางนั้น คือ

๑. กามสุขัลลิกานุโยค คือ ประกอบตนให้พัวพัน
ด้วยกามคุณทั้งหลาย

๒. อตถกิลมถานุโยค คือ การประกอบตนให้ได้รับ
ความลำบาก

ทางสุดโต่งทั้ง ๒ ทางนี้ไม่ทำให้หลุดพ้นจากข้าศึกคือ
กิเลสไปได้ ไม่ใช่หนทางดับทุกข์ ส่วนข้อปฏิบัติอันเป็นทาง
พ้นทุกข์ที่พระพุทธองค์ให้ถือปฏิบัตินั้น คือ ทางสายกลาง
ที่พระองค์ได้ตรัสรู้แล้วด้วยปัญญาอันยิ่ง ทำความเห็นให้
เป็นปกติ ย่อมเป็นไปเพื่อความสงบระงับ เพื่อความรู้ยิ่ง
เพื่อความรู้พร้อม และเป็นไปเพื่อพระนิพพาน การที่พระ-

ผู้มีพระภาคเจ้าตรัสสอนอย่างนี้ เนื่องจากว่าชีวิตของมนุษย์
ทุกๆ คน ที่เกิดมาในโลกนี้ ต่างก็มีความทุกข์ด้วยกันทั้งนั้น
แล้วต่างก็มีความปรารถนาที่จะแสวงหาหนทางพ้นทุกข์ ให้
เข้าถึงความสุขที่แท้จริง ซึ่งในสมัยก่อนที่พระองค์จะตรัสรู้
ก็มีวิธีการแสวงหาความดับทุกข์อยู่ ๒ วิธี คือ พวกหนึ่งก็
ตั้งเกินไป อีกพวกหนึ่งก็หย่อนเกินไป

พวกที่ตื่นเกินไปมีความเห็นว่า ต้องทรมานตนเองทั้งร่างกายและจิตใจ เพื่อให้ผู้มีอำนาจสูงสุดซึ่งสมมติเรียกกันว่าพระเจ้าเป็นผู้เป็นเจ้า เกิดความสงสารเห็นใจ จะได้ช่วยให้พ้นทุกข์ เพราะเข้าใจว่า การทำอย่างนี้จะดับกิเลสได้ ซึ่งเป็นวิธีการที่ผิดจากทางมรรคผลนิพพาน นอกจากทำให้ร่างกายทรุดโทรมแล้วยังบั่นทอนกำลังสติปัญญาของตนเองด้วย

อีกพวกหนึ่งก็ปล่อยตัวปล่อยใจให้ไปตามกระแสกิเลส เพราะเข้าใจผิดคิดว่า ถ้าจะพ้นทุกข์ได้ต้องแสวงหาความสนุกสนานเพลิดเพลินในทางโลก พาตัวไปพัวพันหมกมุ่นอยู่ในเรื่องกามคุณต่างๆ ยินดีในรูป เสียง กลิ่น รส สัมผัสที่ชอบใจ ซึ่งในที่สุดก็มีความทุกข์ ความคับแค้นใจเป็นผล แล้วก็ยังไม่พ้นจากความทุกข์อีกเช่นกัน

จนกระทั่งพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบังเกิดขึ้นในโลก พระองค์ได้ทรงทดลองกระทำทั้งสองวิธีการ แล้วทรงเห็นว่าทั้งสองวิธีนั้นไม่เกิดประโยชน์ ไม่เป็นไปเพื่อการดับทุกข์ ไม่ทำให้บรรลุมรรคผลนิพพาน เพราะไม่มีพระเจ้าเป็นเจ้า องค์ใดจะบันดาลให้พ้นทุกข์ได้ การทรมานตนก็เป็นการลำบากเปล่า หรือความสนุกสนานเพลิดเพลินในทางโลกก็แค่เพียงกลบทุกข์เท่านั้น ไม่ใช่เป็นการแก้ทุกข์ เมื่อแก้ทุกข์ไม่ได้ก็ไม่พ้นทุกข์ ดังนั้นท่านจึงเลิกกระทำทั้งสองวิธีมุ่งแสวงหาวิธีอื่นต่อไป แล้วในที่สุดก็ทรงค้นพบหนทาง

สายกลาง ที่เรียกว่า **มัชฌิมาปฏิปทา** ซึ่งเป็นทางเสด็จไป
ของพระพุทธเจ้าและพระอรหันต์ทั้งหลาย

หนทางสายกลางที่พระองค์ทรงค้นพบด้วยพระองค์
เองนี้ มีอยู่ในศูนย์กลางกายของมนุษย์ทุกคน

เมื่อเรามาเกิดเป็นมนุษย์ ใจเราก็ออยู่ที่ศูนย์กลางกาย
เมื่อเวลาเราจะหลับ ใจเราก็ต้องไปหยุดตรงกลางนั้น ถ้าผิด
กลางก็หลับไม่ได้ จะเกิด ดับ หลับ ตื่น ต้องอยู่ตรงกลาง
กายนี้เท่านั้น คือ ที่ศูนย์กลางกายฐานที่ ๗ ตรงนี้แหละ
เรียกว่า มัชฌิมาปฏิปทา หรือ เอกายนมรรค เป็นทางไหล
ผ่านแห่งมหากุศลอันยิ่งใหญ่ เป็นทางเอกสายเดียวที่จะนำ
เราไปสู่อายตนิพพาน

หากปฏิบัติตามที่พระองค์ทรงสอนในหนทางสาย
กลางแล้วจะเกิด จักขุกรณี ญาณกรณี อุปสมายะ อภิญญายะ
สัมโพชายะ นิพพานายะ ครบถ้วนบริบูรณ์หมดเลย

จักขุกรณี คือ เกิดธรรมจักขุ การเห็นเป็นปกติ เห็น
ตรงไปตามความเป็นจริงของสิ่งที่มีอยู่จริง

ญาณกรณี คือ เกิดญาณเป็นเครื่องรู้

อุปสมายะ คือ เกิดความรู้ ความเห็น ที่เป็นไป
เพื่อความสงบระงับแห่งสังขารทั้งหลาย

อภิญาณะ คือ เกิดอภิญญา ความรู้ยิ่งในทาง พระพุทธศาสนา เช่น มีหุทิพย์ ตาทิพย์ ระลึกชาติได้ รู้วาระจิต มีฤทธิ์ทางใจ จนถึงขั้นทำอัสวะให้ลั่นไปได้

สัมโพชายะ รู้ได้รอบตัว รู้พร้อมหมด

นิพพานายะ ความรู้นั้นเป็นไปเพื่อพระนิพพาน

เพราะฉะนั้น หากเราปรารถนาจะพ้นจากความทุกข์ เข้าถึงความสุขอันเป็นอมตะ ก็ต้องปฏิบัติให้ถูกต้องใน หนทางสายกลาง ดำเนินตามปฏิปทาของพระอรียเจ้าทั้งหลาย นั่นคือต้องทำใจให้อยู่เหนือโลก ทวนกระแสของ ชาวโลก เช่น เขาตริกเรื่องกาม เราก็เว้นออกจากกาม เขาตริก เรื่องพยาบาท เราก็เว้นออกจากความพยาบาท เขาตริกเรื่อง การเบียดเบียนกัน เราก็เว้นจากการเบียดเบียน แล้ว ก็ทำกายวาจาใจของเราให้บริสุทธิ์ โดยนำใจให้มาหยุดนิ่ง ที่ศูนย์กลางกายฐานที่ ๗ อันเป็นแหล่งแห่งความบริสุทธิ์ แหล่งแห่งสติปัญญา เมื่อเข้าถึงความบริสุทธิ์เต็มที่แล้ว ใจก็จะแล่นเข้าไปสู่หนทางแห่งความบริสุทธิ์ภายใน หนทาง แห่งวิสุทธิมรรค โดยมีเป้าหมาย คือ อายตนิพพาน

๓ กันยายน พ.ศ. ๒๕๔๓

